

یک منطق سفسطه آمیز در مورد اوضاع اقتصادی ترکیه

مقاله زیر، از نوع نوشته‌ها و ارزیابی‌هایی است که در آنها با روشی سفسطه آمیز سعی می‌شود خرابی وضع اقتصادی یک کشور را معلول حرف نشنوی مقامات آن از نصیحت‌گویان صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی، معرفی کند.

ما می‌دانیم اوضاع اقتصادی ترکیه خراب و وخیم است، اما این وخامت فقط به آن دلیل نیست که دولت‌های کشور مزبور در اجرای توصیه‌های دونهاد مالی بین‌المللی فوق‌الذکر قصور ورزیده‌اند و خصوصی‌سازی را تمام و کمال اجرا نکرده‌اند. به عکس، در ترکیه یک بخش خصوصی نیرومند و بسیار ثروتمند وجود دارد که خیلی هم فربه است.

در هر حال، علل خرابی وضع اقتصاد ترکیه و تورم مهار نشدنی در این کشور ناشی از علل متعددی است که جای پرداختن به آنها در این جا نیست. فقط این نکته را توضیح می‌دهیم که تحلیل زیر را آن رو عرضه کرده‌ایم تا خواننده با منطق سفسطه آمیز مدافعان سیاست‌های بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول (که کشور ما هم از وجود آنها بی‌بهره نیست!) آشنا شوند.

●●●

پس از سال‌ها تورم پرنوسان، دولت ترکیه سرانجام تهاجمی را بر قلب مشکلات اقتصادی آغاز کرده که چنانچه در آن موفقیت حاصل کند تغییرات و اصلاحات سیاسی را در پی خواهد داشت. انسیه اوزیلماز دوشیزه ۲۵ ساله ترک پس از دریافت لیسانس خود در رشته ریاضیات موفق به دریافت سیصد و پنجاه میلیون لیر شد. او یک تازه به دوران رسیده ثروتمند نیست و نیز برنده بلیط بخت‌آزمایی نشده است بلکه با استخدام در یک بانک در شهر استانبول حقوقی برابر سیصد و پنجاه میلیون لیره ترک برایش تعیین شده که چیزی معادل ۵۵۰ دلار آمریکایی است.

در اطراف بانکی که انسیه مشغول کار است یک رستوران قرار دارد که یک همبرگر را به قیمت یک میلیون و چهارصد هزار لیره ترک می‌فروشد

شد. از شرایط این توافق‌نامه توسعه و تسریع در خصوصی‌سازی، برداشتن موانع بازرگانی خارجی و اعمال رقابت در فعالیت‌های بازرگانی است. به عقیده ناظران، مشکل دولت ترکیه در مبارزه با تورم، غفلت‌هایی است که خود دولت عامل آنها است. دولت ائتلافی ترکیه وعده داده است نرخ تورم کالاهای مصرفی را از ۶۴/۷ درصد در سال ۱۹۹۹ به ۲۵ درصد تا پایان سال جاری کاهش دهد. ناظران اقتصادی در آنکارا معتقدند در این وعده اثراتی بارز از اغراق دیده می‌شود و چنانچه دولت موفق شود این نرخ را به ۳۵ درصد برساند کاری مهم انجام داده است. با این حال، تا سال

زمانی که انسیه دانش‌آموز دبیرستان بود می‌توانست با این پول تمام دانش‌آموزان دبیرستان را به صرف ناهار دعوت کند، و در زمان تولدش با چنین پولی می‌توانست مغازه‌ای را بخرد. امروز حدود نیمی از جمعیت ۶۵ میلیونی ترکیه از انسیه جوان‌تر هستند. «جم بهار» یک جمعیت‌شناس در دانشگاه بسفر استانبول می‌گوید تورم همه انتظارات و برنامه‌های جوانان را برای آینده برهم ریخته است و قدرت تصمیم‌گیری برای زندگی آینده‌شان را از آنها گرفته است. ارقام پولی آن‌چنان بزرگ است که محاسبه نرخی بهره یک وام مسکن برای هرکسی مقدور نیست.

مردم ترکیه نه تنها به وجود تورم عادت کرده‌اند، بلکه بر اثر تغییرات پی‌درپی کابینه‌ها و به دلیل ترکیب ائتلافی اعضای کابینه قادر نیستند زندگی اقتصادی خود را حتی فقط برای چند ماه آینده، پیش‌بینی کنند. کابینه سه حزبی فعلی که وارد دومین سال فعالیت خود شده است در برابر مشکلاتی عظیم ناشی از تورم افسارگسیخته اقتصاد کشور و آثار تبعی سیاسی آن قرار دارد. در آغاز سال جاری دولت ترکیه بر سر دریافت چهار میلیارد دلار از صندوق بین‌المللی پول که مذاکرات مربوط به آن از زمان ریاست جمهوری تورگوت اوزال در دهه ۱۹۸۰ آغاز شده بود موفق به امضای یک توافق‌نامه

شرکت سکو ایران

تحت لیسانس کارخانجات سکو ایتالیا

تولیدکننده:

پروفیل، لیر، پنجره، پارکیشن، نمای شیشه‌ای، سقف کاذب، نرده، ملزومات اناری و کرکره برقی سیستم پیش ساخته و پیش رنگ شده

دفتر مرکزی: تهران، خیابان ویلای شمالی،

شماره ۲۶۴، ساختمان سکو

تلفن: (۱۰ خط) ۸۹۰۳۸۶۶

فاکس: ۸۸۰۲۵۰۰

E-mail: info@secco.com

۲۰۰۲ همین نرخ مجدداً سیر صعودی در پیش خواهد گرفت. وزارتخانه‌ها و بانک مرکزی ترکیه در عمل نه تنها به خصوصی‌سازی توصیه شده از سوی صندوق بین‌المللی پول واقعی نمی‌گذارند، بلکه نیروی خود را در جهت کاهش اختیارات بخش صندوق و استحکام بخشیدن به ارکان اقتصاد دولتی به کار گرفته‌اند.

چنانچه اصلاحات توصیه شده موفقیتی کسب کند، عده کمی انتظار دارند تأثیری سریع و زیربنایی بر اقتصاد ترکیه داشته باشد. در ماه دسامبر گذشته، اتحادیه اروپا ترکیه را به عنوان نامزد عضویت در این اتحادیه پذیرفت. ترکیه برای تحقق شرایط اتحادیه باید یک دستورالعمل گسترده را برای ایجاد تحولات سیاسی به موقع اجرا گذارد. برای اجرای این دستورالعمل امروز همه چشم‌ها به آقای احمد نجات سرز رئیس‌جمهوری جدید ترکیه دوخته شده که کشورش در مقابل اتهام‌های اتحادیه اروپا مبنی بر ادامه سیاست‌های تحدید آزادی‌ها و ناکافی بودن شیوه‌های دموکراتیک در اداره کشور قرار دارد.

از نظر اقتصادی ترکیه راه طولانی را برای تطبیق خود با شرایط اتحادیه اروپا پیموده است. عضویت ترکیه در اتحادیه گمرکی اروپا به این معنی است که کالاهای ترکیه بتوانند پایه‌های کالاهای سایر کشورهای اروپایی در داخل و خارج کشور دست به رقابت بزنند که در این راه ترکیه تا حدودی موفق بوده است.

امروز ترکیه به رغم داشتن تورم توان‌فرسا از سریع‌ترین توسعه بازار، کارت‌های اعتباری و تلفن‌های همراه برخوردار است. در سال گذشته بورس دلاری سهام شهر استانبول سریع‌ترین رشد را در جهان داشته است. صنایع ترکیه و گستردگی نسل جوان، این کشور را به پرتحرک‌ترین کشور در میان کشورهای بالکان، خاورمیانه و آسیای مرکزی تبدیل کرده است. امروز اقتصاد ترکیه در میان اقتصادهای بیست کشور نخست جهان قرار دارد. در بحران نفتی دهه ۱۹۷۰ که همه کشورها ضربات مهلک ناشی از بحران را دریافت کردند ترکیه همراه با کشورهای هم‌تراز نظیر اسرائیل و برزیل برای تزریق پول به فراساختارهای اقتصادی خود ناچار به چاپ اسکناس شد و زمانی که در قیمت نفت تعادل به

وجود آمد، دورانی برای لجام‌گسیختگی تورمی که تا امروز ادامه دارد، آغاز شد. پس از آن، سال‌ها ترکیه تنها تلاش کرده است از تورم تصاعدی پرهیز کند که هیچ‌گاه موفق نبوده است. نرخ متوسط تورم در دهه گذشته در ترکیه ۷/۲۳ درصد بوده که حیرت اقتصاددانان را برانگیخته و آنها را در ارایه راه حلی برای جلوگیری از سرعت رشد تورم مزمن در مانده کرده است.

یک زن ترک و کسب و کارش... او با این کاسبی و تورم مزمن باید مخارج یک خانواده را هم تأمین کند

مردم و مصرف‌کنندگان ترک برای تطبیق دادن زندگی خود با میزان تورم مدت‌ها است از یک سو چشم به بهره‌های بانکی دوخته‌اند و از سوی دیگر دائماً در حال نظاره نرخ تبدیل ارز در شعبه‌های بانک‌هایی هستند که مانند دکه‌های روزنامه فروشی در فواصل کم از یکدیگر فعالیت دارند. «غازی ارسل» رئیس بانک مرکزی ترکیه می‌گوید ترک‌ها به جای حل مسأله تورم دست به اختراع نوعی تکنولوژی برای تطبیق خود با تورم زده‌اند. تورم آن چنان مزمن است، و چنان در همه زوایای زندگی ترک‌ها ریشه دوانده که رئیس کل بانک مرکزی هم کاری جز ناظر بودن بر گرانی روزافزون کالاها نمی‌تواند انجام دهد. یکی از راه‌هایی را که او پیشنهاد می‌کند کاهش رسمی نرخ لیره ترک است که ممکن است در کوتاه‌مدت ارزش لیره را بالا ببرد ولی در عین حال موجب واردات بیش از حد خواهد شد که در درازمدت اثر این ارزش را از میان خواهد برد. این استراتژی در صورتی موفق خواهد بود که با عناصر دیگری از

اصلاحات گسترده همزمان و همراه باشد. در گذشته دولت‌های ترکیه همواره ملاحظات سیاسی را بر الزامات اقتصادی کشور ارجح می‌دانستند و برای خاموش نگاه داشتن اعتراضات احتمالی، اعتبارات بانکی را افزایش می‌دادند. به بخش کشاورزی یارانه پرداخته‌اند و به رغم داشتن نیروی کار جوان، صندوق تأمین اجتماعی را تقویت و مبالغی بابت رفاه اجتماعی به نیروی کار پرداخت کرده‌اند. دولت‌ها برای تأمین مالی این فعالیت‌ها همواره ناچار به استقراض شده‌اند که باز هم بر شدت تورم افزوده است.

نسخه‌ای را که کارشناسان برای اصلاحات اقتصادی در ترکیه تجویز می‌کنند این است که استراتژی اصلاحات را جدی‌تر بگیرد، نرخ بهره در نخستین مرحله به دو سه سوم رقم کنونی یعنی به سی درصد

کاهش داده شود و همزمان با این کاهش، مالیات‌ها افزایش داده شود (که نتیجه آن سقوط بیشتر نرخ

بهره است). در چنین شرایطی اقتصاد عمومی راه بهبود در پیش خواهد گرفت و اعتماد عمومی افزایش خواهد یافت.

حوزه پولی ترکیه رشدی مناسب داشته است و همواره توانسته دولت را یاری دهد و به موقع اعتبارات خود را از دولت پس بگیرد. پس‌اندازکنندگان عادی نیز همواره توانسته‌اند به دریافت بهره از اندوخته‌های دلاری خود به میزان ۲۰ تا ۳۰ درصد اعتماد کنند. شدیدترین لطمه را از این سیستم صنایع کشور می‌بینند زیرا نرخ بالای بهره هیچ پس‌اندازکننده‌ای را به سرمایه‌گذاری در صنایع تهییج نمی‌کند و دریافت پول آسان از طریق پس‌انداز برای آنها بسیار ارضاءکننده است. دولت نیز گاه با فروش اوراق قرضه به مردم و پرداخت بهره‌های بالا به آنها صنایع را بیشتر تضعیف می‌کند. در مجموع نرخ بهره بالا و تورم افسارگسیخته ترکیبی از نوعی اقتصاد را شکل داده‌اند که نمی‌توان به آن چنان اعتماد کرد. «حسن ارسل» اقتصاددان ارشد در بانک یا پی کردی

می‌گوید: «زندگی در شرایط بی‌اعتمادی شما را کوتاه‌بین و حتی خودخواه می‌کند و حساسیت‌ها را نسبت به جامعه مدنی از میان می‌برد.»

تا این لحظه اهمیت و خطرات تورم در ترکیه جدی گرفته نشده است. حتی سران نظامی ترکیه وقتی درباره خطراتی که امنیت ترکیه را تهدید می‌کند سخن می‌گویند، فقط به جنبش‌های اسلامی اشاره می‌کنند و از کنار خطرات ناشی از تورم و اثرات آن بر ثبات سیاسی بی‌اعتنا می‌گذرند. اصول‌گرایان اسلامی در ترکیه همه‌جا با سیستم بهره‌دهی سرمایه (ربا) به مبارزه برخاسته‌اند. منتقدان غیراسلامی نیز ضمن حمله به این سیستم می‌گویند اقتصاد ترکیه در جهت تضعیف مزدبگیران و تشویق سرمایه‌گذاران حرکت می‌کند. (به سفسطه‌بازی نویسنده در همین بخش توجه کنید - ماهنامه)

ترکیه با اعمال چنین سیاست‌هایی در حقیقت فرصت‌های حمایت از سخت‌کوشان و کارآفرینان خود را از دست می‌دهد. نتیجه اعمال و اجرای

چنین سیاست‌هایی آن بوده است که در طول ۲۵ سال گذشته رشد اقتصادی کشور از ۳/۵ درصد تجاوز نکرده است.

سال گذشته، نخست به دلیل سقوط اقتصادی روسیه و سپس بر اثر زمین‌لرزه هولناک در شمال غرب ترکیه تولید، ناخالص ملی این کشور پنج درصد کاهش یافت. از سویی این زمین‌لرزه هشدار جدی بود به مقامات ترکیه. این تراژدی نشان داد که برنامه‌ریزی‌های موجود برای شرایط فوق‌العاده تا چه اندازه متزلزل است و نیز سیاستمداران ترک تا چه حد در مورد سرنوشت ملتشان بی‌توجهند، حتی بدون وقوع این تراژدی، دولت ترکیه دریافت که شرایط اقتصادی زیربنایی کشور آن‌چنان سست است که دریافت وام با هر حجمی نیز قادر نیست به اوضاع سر و سامان دهد. دولت با توجه به این نابسامانی‌ها در صدد است تا فکری اساسی و عاجل به حال اقتصاد کشور کند. تصویب قوانین جدید برای اجرای برنامه‌های فشرده نظیر افزایش مالیات‌ها، خصوصی‌سازی (به

فروش گذاشتن بیست درصد از سهام شرکت مخابرات به ارزش چند میلیارد دلار) و حتی ایجاد تغییرات در قانون اساسی به منظور جذب سرمایه‌های خارجی از جمله این تمهیدات است. نسل جوان ترکیه همچنان توقع دارد در قیمت‌ها تغییراتی داده شود ولی همین نسل در انتظار تحولات سیاسی نیز هست. جوانان ترک به اتفاق از پیوستن کشورشان به اتحادیه اروپا حمایت می‌کنند. برای تحقق چنین آرزویی ترکیه راهی جز سر و سامان دادن به اقتصاد کشور از یک سو و ایجاد اصلاحات در قانون اساسی کشور به منظور ایجاد تحول در اوضاع سیاسی از سوی دیگر ندارد. به نظر جوان ترکیه‌ای، این دو از یکدیگر تفکیک‌ناپذیرند، آنها می‌گویند چگونه ممکن است بدون ارتقاء سطح زندگی مردم از نظر اقتصادی به یک دموکراسی دلخواه دست یافت.

مأخذ: مجله تایم - ۱۷ ژوئیه ۲۰۰۰.

برگردان از بخش ترجمه «گزارش»

از این پس هیچکس از درب منزل شما نا امید بر نمی‌گردد

پردازشگران
الکترونیک

دستگاه هوشمند

با استفاده از دستگاه هوشمند شما می‌توانید کنترل از خروج از منزل و یا محل کار شماره تلفن همراه و یا ماشین خودتان را از راه خانه دستگاه هوشمند شما کنترل و یا کنترل منزل خود را ترک کنید و چرا که تمام محاسبات منزل شماست. II
بعد از کار کردن دستگاه در وضعیت Stand by (استند بای) اکثر کسی رنگ در منزل شما را فشار دهند این دستگاه محاسبات اتماتیک با شماره تلفنی که شما وارد خانه دستگاه تمام محوره از راه ارتباط برقرار نموده و اتفاق صحبت با شما از طریق تلفن و آن‌ک در درب منزل با چراغی که همیشه به منزل برقرار خواهد شد و شما می‌توانید زمان برگشت به منزل و یا هر چه بخواهید در منزل بر ملاحظه کنید. II
یکی دیگر از مزایای مهم دستگاه تمام محوره تلفنی از سرکارت است چون شما با داشتن دستگاه تمام محوره در منزل همیشه II

1
سال
گارانتی